

Mieczysław Lubański

"Łogika i metodologia nauki: IV Wsjesojuznyj Sympozium Kiew, Iłuń 1965", moskwa 1967 : [recenzja]

Studia Philosophiae Christianae 4/1, 254-255

1968

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

programu, maszyna zaś pracuje z programem nadanym jej przez człowieka (s. 107). Ignorowanie zasadniczej różnicy między maszyną a człowiekiem obniża człowieka do poziomu maszyny (s. 109). Dalszy, omawiany w tym rozdziale problem, to zagadnienie istnienia w matematyce. W tym temacie przewijają się nazwiska i poglądy Borela, Lebesgue'a, Baire'a, Hadamarda, Brouwera.

Ostatni rozdział, siódmy, najobszerniejszy, liczący 131 stron, poświęcony jest historii logiki. Autor omawia tu prehistorię logiki (zalicza do niej prace wszystkich filozofów przed Arystotelesem), dalej logikę Arystotelesa, rozwój logiki poarystotelesowskiej w starożytności, następnie logikę czasów nowożytnych do Kanta, logikę Kanta i logikę dialektyczną Hegla.

Pozycja recenzowana jest napisana z pozycji diamatu. Autor wyraźnie o tym wspomina, co widać choćby z uwagi zawartej na stronie 255 książki.

Monografia zawiera 270 stron. Wyszła w nakładzie 1000 egzemplarzy. Zaopatrzona jest w obszerny 14-stronicowy wykaz terminów i nazwisk, odnoszący się do obu tomów.

M. Lubański

Logika i metodologija nauki, IV Wsjesojuznyj Sympozium, Kijew, Ijuń 1965 g., Izd. „Nauka”, Moskwa 1967.

W czerwcu 1965 r. odbyło się w Kijowie czwarte Wszechzwiązkowe sympozjum poświęcone logice oraz metodologii nauk. W sympozjum kijowskim wzięli udział liczni uczeni a także wykładowcy wyższych uczelni Związku Radzieckiego. Reprezentowane były środowiska naukowe Moskwy, Leningradu, Odessy, Nowosybirsk, oczywiście Kijowa, dalej Tomsk i wielu innych miast ZSRR.

Tematyka sympozjum była obszerna. Nie ograniczono się tylko do strony logiczno-formalnej. Oprócz rozważań z zakresu logiki, metodologii nauk dedukcyjnych, znajdujemy liczne zagadnienia z metodologii nauk przyrodniczych, zwłaszcza fizyki i kosmologii. Nadto omawiana była problematyka od strony filozoficznej oraz cybernetycznej.

Opracowane przez autorów teksty ich referatów oraz przemówień wygłoszonych na sympozjum, składają się właśnie na treść omawianego tomu. Ukazał się on po dwu latach licząc od czasu odbytego sympozjum. Zawiera 50 artykułów. Objętość tomu wynosi 340 stron. Nakład, jak na wydawnictwa tego rodzaju, jest stosunkowo duży; wynosi 9000 egzemplarzy. Książka została przygotowana do druku staraniem Instytutu Filozofii Akademii Nauk ZSRR oraz takiegoż Instytutu Akademii Nauk Republiki Ukrainiejskiej. W skład kolegium redakcyjnego weszli następujący uczeni: P. W. Kopnin, M. E. Omeljanowski (redaktor naczelny), M. W. Popowicz, A. E. Subbotin i P. W. Tawaniec.

Nie sposób na tym miejscu omawiać dokładnie treść artykułów, składających się na recenzowany tom. Zajęłoby to zbyt wiele miejsca. Wymienimy jedynie przykładowo niektóre problemy poruszone na zjeździe. A więc mówiono o jedności nauki jako problemie metodologicznym, o pewnym modelu teorii nominalistycznej, o semantycznej strukturze języka i jej stosunku do rzeczywistości, o możliwościach logicznej analizy języka, o półstrukturach i ich zastosowaniach w logice, o logice i cybernetyce, o pojęciu informacji i jego sensie w teorii informacji, o eksplikacji pojęć cybernetyki, o roli eksperymentu myślowego w rozwoju teorii nauki, o gnoseologicznych aspektach modelowania, o problemie struktury w fizyce kwantowej, o zagadnieniu interpretacji w teoriach fizykalnych, o pewnej interpretacji mechaniki kwantowej, o zasadzie komplementarności Bohra i jej znaczeniu metodologicznym, o kategorii informacji we współczesnej teorii cząstek elementarnych, o roli poznawczej zasady symetrii, o związku między eksperymentem a ogólną teorią względności, o znaczeniu logicznym relatywistycznych modeli kosmologicznych, o znaczeniu filozoficznym osiągnięć współczesnej kosmogonii.

Poprzestając na tej krótkiej notce sygnalizującej ukazanie się wspomnianej publikacji z zakresu logiki i metodologii nauk, pozostaje wyrazić jedynie życzenie, aby sygnalizowana pozycja stała się przedmiotem prac seminaryjnych, poświęconych logice i metodologii nauki.

M. Lubański